

SVOBODNA SLOVENIJA

Registro Nacional de la Propiedad
Intellectual No. 413193

Redacción y Administración:
Calle Víctor Martínez 50 (Suc. 6)
Buenos Aires, Argentina

"ESLOVENIA LIBRE"

Año (Leto) XI (6)

BUENOS AIRES, 18. JUNIJA (JUNIO) 1953

No. (Štev.) 24.

CORREO
ARGENTINO
(Procedencia)

FRANQUEO A PAGAR

TARIFA REDUCIDA
Concesión Nº 3824

Víctor Martínez 50 - Buenos Aires

Kaj hočemo doseči z drugim socialnim dnevom

Naš drugi socialni dan, ki bo v nedeljo 28. junija v Ciudadeli ob istem času in v istih prostorih kakor lansko leto, bo brez kakega obširnejšega teoretičnega razpravljanja v celoti posvečen trenutno najbolj važnemu gospodarskemu vprašanju tukajšnje naše izseljenške skupine: vprašanju naše gospodarske osamosvojitve. Socialni dan seveda tega vprašanja ne bo rešil, pač pa želi opozoriti nanj in po možnosti nakazati pota za njega povoljno rešitev.

Kje smo danes po osmih letih bivanja izven domovine kot skupina, kateri je umik iz domovine v tistih tragičnih okoliščinah utisnil skupni pečat in skupno usodo? Ni nobenega dvoma, da med nami danes ni več tiste usodne povezanosti in strnjivosti, ki je naše ljudi družila v taboriščih in še prva leta po prihodu v novo domovino. Vendar pa bi bil v zmoti tisti, ki bi za vzrok, da so se vezi med nami razrahljale, navažal mik novega sveta, opešanje domovinskih čustev ali celo obleditev verskih jabolov in naklon v materializem. Takih, ki bi se nam versko in narodno odtahtili je med novimi naseljenci v resnici zelo malo.

Pač na gre za nekaj drugega, kar je potrebno od prave strani osvetliti: Čim so se naši ljudje malo razkledali po rovi dežel, so si zavihali rokave in se z verno lotili dela. Da si čim prej opomorejo in če mogoče gospodarsko osamosvoje. Naporj marsikoga so bili že kronani z uspehom in niso tako redki, ki se se gospodarsko postavili že na lastne noge. Pa to ne le v Južni Ameriki, ampak tudi v Severni Ameriki in v Kanadi, kakor se glase poročila. Mislimo, da je takšna gospodarska prizadevnost naših rojakov vse hvale vredna in zaslužna. Da jo nosnemo tudi drugi podjetni in sposobni Slovenci. Noben naš človek ni šel na svetu z namenom, da bo živel v bedi in siromaščini, ampak da si bo ustvaril družabni položaj, ki bo vreden delovnega in kulturnega Slovenca.

Res na je tudi, da se marsikdo tako zaklonje v svojo gospodarsko delavnost, v svoje gospodarske načrte in načrte, da zgubi smisel za vse drugo. Nima časa ne za skupno delo ne za slovensko tovarištvo. S svojimi izkušnjami bi mogli koristiti tudi drugim, a na to ne misli. Pa tudi njegov gospodarski vzor bi mogel biti lažji in združen z manjšim tveganjem, ko bi za njim stala naša emigrantska skupnost. A mnogi so mnenja, da je v gospodarskih zadevah "skupnost" povsem nestvarjen pojem. "Skupnost" ti noče ali ne more pomagati. Kvečjemu bi hotela od Tebe kaj dobiti. Zato je morda boljše, da ne hodiš blizu...

Vsi čutimo, da je v pogledu naše gospodarske povezanosti bilo že marsikaj zamujenega, a da je sedaj vsekakor prišel čas, da tudi na gospodarskem področju nekaj širokopoteznega ukrenemo, kar bo imelo blagodejne posledice za vslo slovensko emigracijo. Sicer se bo nadaljevalo, kar opazujemo sedaj, da namreč velik del teh, ki se gospodarsko opomorejo in osamosvoje nima več smisla za celoto. Po drugi strani pa je še večje število takih med nami, ki so delavni in sposobni in žele gospodarsko vriti naprej, a ne vidijo nobene možnosti, da bi svoje načrte izvedli. Potreben nam je gospodarski organizem oziroma gospodarske ustanove, ki bodo ene in druge povezale v celoto, da bo mogoče prve obdržati in drugih ne izgubiti.

Socialni dan bo temu tako za poedinca kakor za skupnost prevážnemu vprašanju iskal rešitve v takem pravcu, da je tako našim slovenskim podjetnikom kakor zlasti tistim, ki se žele gospodarsko osamosvojitvi potreba nuditi gospodarsko oporo in korist, ki naj poteka iz skupne gospodarske organizacije oziroma lastnih gospodarskih ustanov. Morda bi bilo prenačljeno govoriti o gospodarskih ustanovah takoj ob prihodu v novo domovino. Toda v teh letih se je naša emigracija gospodarsko toliko opomogla, da tozadevni

gospodarski načrti niso brezpredmetni, ampak povsem izvedljivi.

V Združenih Državah Severne Amerike v državi Utah ob velikem Slanem jezeru živi naseljena protestantska verska ločina Mormoncev, ki so nekakšna adventistična sekta. Ustanovljena 1827 leta je z dotokom priseljencev iz Evrope do danes narasla na 850.000 duš. Po čemer ta protestantska skupina med velikimi drugimi vzbuja posebno pozornost je čudovita socialna pomoč, katero si člani sekte med seboj izkazujejo, ki je tako učinkovita in vsestranska, da noben Mormonec ne živi v revščini in se tudi nikomur ni treba bati, da bi zašel v stisko. Skupina šteje nad 100 velikih skladišč, v katerih je nakopičeno vse potrebno, da se brezplačno razdeli med člame sekte v slučaju bolezni, povodnji, slabih letin, požarov, potresa in drugih nezgod. Ako pogori n. pr. komu hiša (hiše so lesene), mu skupnost prej ko v enem tednu postavi drugo z vso opremo, ne da bi ga stala le en dolar. Za dobroto se mu ni treba zahvaljevati nikomur, ker bo tudi sam po najboljših močeh drugim pomagal, ko bodo v stiski. Ko je pred nekaj leti reka Columbia 50 mormonskim družinam odnesla domove in zemljo, je njihova verska skupnost v nekaj dneh oškodovancem oskrbela nove hiše in nova posestva z vsem potrebnim. Mormonska socialna pomoč obstoja že dvajset let, a zajema že vsako nevsječnost, ki utegne naseljenčev družino spraviti v zažredo: od zdravniške pomoči porodnicam pa do pogreba slehernega člana mormonske sekte. Ima pa njihova socialna pomoč kakor sami pravijo, izvor v evangeljski zapovedi krščanske ljubezni: Stori bližjemu kar želiš, da bi drugi Tebi storili!

Ako je Kristusova zapoved ljubezni mogla pri protestantskih Mormoncih vzbuditi tako cvetočo medsebojno socialno pomoč in resnično krščansko ljubezen do slehernega potrebnega člana, — ali je potem preveč drzno upati, da bo

tudi med nami izseljenimi Slovenci —, ki smo zapustili dom zato, da bi mogli živeti svobodno po veri svojih očetov, — mogoče organizirati učinkovito gospodarsko samopomoč, od katere bi vsi imeli samo koristi. Nekaj je hvalevredno izvedlo na tem področju že naše Društvo Slovencev. Socialni dan namevava iskati rešitve našega gospodarskega problema v pravcu, kakor ga je nakazala v dveh člankih "Družabna pravda". Seveda na so možne tudi drugačne rešitve. Takšni in podobni gospodarski načrti niso nobena utopija. Mogoče jih je izvesti prav tako, kakor smo v domovini zgradili mogočne gospodarske ustanove, od katerih je ves narod imel največje koristi. Treba je le, da premagamo medsebojno nezaupanje, ki se nas je morda lotilo in da podremo meje sebičnosti in ozkosrčnosti, kjer morča obstojajo. Odločilnega pomena bo, da tisti možje med nami, ki imajo izkušnje z gospodarskimi ustanovami, ne odtegnejo svojega dragocnega sodelovanja. Našo skupnost je treba tako umavati, da tisti, ki več razumejo in zrajejo, ki so spretnejši in modrejši in ki so morda tudi s svetnimi dobrinami bolj oblagodarjeni, pomagajo ostalim do umskega, gospodarskega in socialnega napredka. To je vsebina in izraz prave skupnosti!

Priložnost se nam nudi, da iz nas samih izide pobuda za pravo krščansko vzajemnost, ki naj bo prežeta z idealnim duhom tovarištva in medsebojne gospodarske pomoči. Tako homo v naših malih razmerah izvedli največjo zapoved krščanstva, zapoved ljubezni, ki naj bo oznaka, postava in življenje naše skupnosti v zamejstvu.

Vse rojake prijateljsko vabimo, da se ne oplaše truda in pridejo na zborovanje drugega socialnega dne v nedeljo, 28. t. m. Naša gospodarska in družabna vprašanja so naša skupna zadeva. Pokažimo, da smo pripravljeni po svojih močeh sodelovati, da nakazanem problemom skupno najdemo najboljšo rešitev.

Dr. Ivan Ahčin.

Sovjeti povečujejo zmedo

Konferenca na Bermudih bi se morala čez približno 10 dni začeti. Toda še vedno ni določen definitivni datum začetka, prav tako pa še ni znano, kdo vse bo prišel na to konferenco. Francija še nima spredeznika vlade in tako Churchill in Eisenhower še ne vesta, kdo bo sedel z njima za mizo. Poleg tega se francoska vladna kriza razvija v pravo krizo francoske ustave — listi pišejo te dni, da misli predsednik republike Vincent Auriol odstopiti in sam stopiti na čelo vlade "narodne unije in rešitve". Auriolu sicer decembra poteče predsedniški mandat, vendar je dovolj značilno, da mora nositelj državne suverenosti s svojega prestola, da zasede mesto predsednika vlade. In ker je gotovo, da tudi Auriolova vlada ne bo prav dolgo na oblasti, bo francoski zastopnik na konferenci na Bermudih užival le malo zupanja in vpoštevanja. Njegova vrednost v zboru treh je le tolikšna, v kolikor njegova navzočnost Amerikancem zadošča, da zavirajo Churchillovo nepotrpežljivost in vnemo za konferenco s sovjeti. Da bi to angleško brezobzirnost zavrl, so te dni vrgli v svet celo novico, da se je Eisenhower že sporazumel s francosko vlado — ki je sicer v demisiiji, — da stopi v direkten stik z Moskvo in predlaga kar sestanek v dvoje — konferenco med Malenkovicem in Eisenhowerjem, ki bi pa bila v Moskvi.

Anglija ne mara nobenih novih obvez v Aziji.

Ko so sestavljali dnevni red konference na Bermudih — in vse delo za to se je po pisanju "New York Timesa" opravljalo v Londonu — so se v glavnem sporazumeli, da bi na tej konferenci obravnavali naslednja vprašanja: Koreja, Indokina in položaj ob Sueškem kanalu. Ker nosijo glavno breme na Koreji Amerikanci, so ameriški zastopniki predlagali, da naj se zlasti Anglija odločneje udeležuje bojev na Koreji, predvsem pa naj bolj sodeluje na vsej fron-

ti proti komunizmu v Aziji. Angleški delegati so oboje odklonili meneč, da je položaj na Koreji tak, da bo vsak hip vojska zaključena, v fronto proti komunizmu pa ne mislijo stopiti, ker bi to nazadnje je izzvalo vojno s Kitajsko, ki pa si je celo v USA ne žele. Ker je bila Anglija izločena iz kontrole nad Japonsko, ni razloga zakaj bi pomagala USA v "mrzli" vojski proti kom. Kitajski. Anglija odklanja sleherni aktivno sodelovanje pri razvozlavanju azijskih kriz, ker ne mara, da bi zaradi tega moralna dovoliti, da bi kdo skušal vplivati na njena pogajanja z Egiptom zaradi Sueškega kanala. Anglija rada prepusti vse pacifiško območje USA, ako se USA zastopniki s svojimi načrti umaknejo iz Afrike. Med ameriško in angleško tezo se je vendarle izdelalo na teh londonskih predkonferencah tolikšno soglasje, da se je USA vlada obvezala podpreti angleško stališče proti Egiptu, angleška vlada pa misli nuditi vso podporo za uvrnitev ameriških postojank v Pacifiku. Med tema dvema skrajnostima se je francoska teza v Aziji naslanjala na ameriško stališče, med tem, ko je v Afriki in Evropi podpirala angleško tezo. Anglija in USA sta glede Indokine dolgo zagovarjali naziranje, da se mora to vprašanje internacionalizirati, ker Francozi nimajo dovolj sredstev in moči, da bi se tam še dolgo držali. Francija je to tezo odklonila, ker se boji, da bi sedaj po zaključitvi premirja na Koreji prišlo do pogajanj za premirje v Indokini in bi na tako konferenco prišli posredovati še Angleži, Amerikanci in še kdo drugi od OZN iz New Yorka. Ko so Amerikanci v l. 1945 začeli posredovati med Anglijo in Indijo, se je to posredovanje zaključilo tako, da so morali Angleži iz Indije; ko so l. 1946 začeli Angleži v Indoneziji posredovati med indonezijskimi uporniki in Nizozemci, se je to posredovanje zaključilo tako, da so morali Nizozemci iz Indonezije. Zato sedaj Francija mednarodno pomoč od-

LAS ACTAS DE SANTIAGO SERAN FIRMADAS EL DIA 8 DE JULIO EN BUENOS AIRES

La Cancilleria chilena informó el lunes pasado que el presidente general IBÁÑEZ partirá para Buenos Aires el 6 de Julio, acompañado por el canciller señor Oscar Fenner, retribuyendo así la visita que efectuó a Chile el general JUAN D. PERON. El primer mandatario chileno regresará a Chile el 11 del mismo mes. El lunes pasado fué enviada al Congreso chileno la correspondiente solicitud para viajar al exterior.

Por otra parte el embajador chileno en Buenos Aires, doctor Conrado Ríos Gallardo anunció que el tratado de complementación económica entre la Argentina y Chile lo firmarán los presidentes el general PERON y el general IBÁÑEZ el 8 de Julio en Buenos Aires.

Es probable que fuerzas militares chilenas viajen a Buenos Aires con el general Ibáñez para participar en el tradicional desfile de las fuerzas armadas Argentinas el día 9 de Julio.

V BUENOS AIRESU BO 8. JULIJA PODPISAN SPORAZUM O GOSPODARSKI UNIJI MED ARGENTINO IN ČILOM

Čilsko zunanje ministrstvo je pretekli ponedeljek objavilo sporočilo, da bo predsednik general IBÁÑEZ 6. julija odpotoval v Argentino, da bo vrnil obisk, ki ga je februarja meseca napravil Čilu predsednik argentinske republike general JUAN D. PERON. V Čile se bo predsednik general Ibáñez vrnil 11. julija. Gral Ibáñez je čilski narodni kongres že zaprosil za odobritev potovanja v Argentino, kamor ga bo spremljal zunanji minister Oskar Fenner.

Čilski veleposlanik v Buenos Airesu dr. Conrado Ríos Gallardo je pa izjavil, da bosta predsednika general PERON in general IBÁÑEZ podpisala sporazum o medsebojnem spopolnjenju gospodarstva med Argentino in Čilom dne 8. julija v Buenos Airesu.

S čilskim predsednikom generalom Ibáñezom bo verjetno odpotoval v Buenos Aires tudi oddelek čilske vojske in bo nastopil skupno z oddelki argentinskih oboroženih sil na veliki vojaški paradi, ki bo 9. julija, na praznik proglasitve argentinske neodvisnosti, v Buenos Airesu.

klanja, zahteva pa, da prejme od USA toliko vojaške opreme, da lahko konča sama vojsko proti Hočimihu in njegovim komunistom.

Za vsemi temi notranjimi spletkami in težavami med zahodnimi zavezniki samini pa se kot gradivo drugega reda obravnava skupno razmerje proti novim močem v Kremlju. In na tej fronti sta ameriška in francoska teza še vedno na isti liniji.

Ali se je uspešnost moskovskih akcij potrojila?

Pa še to enotnost francoske in ameriške teze so omogočili novi gospodarji v Kremlju. Ako bi v Moskvi hoteli nadaljevati s Stalinovo politiko v Nemčiji, bi francoska delegacija bila najbrž tista, ki bi bila zaveznica sovjetov. Stalin je namreč menil, da more biti sovjetom najbolj v prid, ako ostane Nemčija še dolgo razdeljena, pa če tudi celo tja do izbruha tretje svetovne vojne.

Novi oblastniki v Moskvi pa so razvoj v Nemčiji tudi vpletli v svoj novi okvir tiste taktike, ki skuša zahodni svet razdvojitviti in njegov razkroj pospešiti. Iz Moskve se kar naprej pihajo v trobente miru. Pa to še ni vse, kajti začeli so zlasti v Nemčiji z akcijami, ki postavljajo kom. načela na glavo. Stalinova desna roka v Nemčiji Ulbricht je moral na dolge počitnice in CK nemške kom. partije je celo izdal ukaz, da morajo na vsak način preprečiti, da bi Ulbricht še kje javno nastopal. Pa je bil Ulbricht v časih tako močen, da je

Veliki delavski nemiri v sovjetski zoni Berlina

Odločba nemške komunistične vlade v vzhodni Nemčiji o podaljšanju delavnega časa, o kateri poročamo na drugem mestu in katero je moralna kom. vlada vsled ogorčenja delavstva preklcicati, je imela včeraj za posledico velikanske nemire v sovjetski zoni Berlina. Nad stotisoč delavcev je zapustilo delo, se podalo na ulice in protestiralo proti kom. vladi in sovjetski okupaciji. Mnogi demonstrantov so razbijale izložbene okna kom. blagovnih skladišč, jih zažigala in uničevala. Demonstrantje so povsod zažigali rdeče kom. zastave, zahtevali odhod sovjetske vojske, združitve obeh Nemčij, svobodne volitve in demokratsko vlado.

Demonstracije je zadržila sovjetska vojska s strojinami in tanki. 7 ljudi je bilo ubitih, nad 50 pa ranjenih. Komunistična vlada je v vzhodnem Berlinu proglasila obsedno stanje, sovjetska vojska pa dovažala v sovjetski sektor radi pojačanja tam. Posadke nove oddelke

moral celo stari kom. borec Wilhelm Pieck, predsednik vzhodne nemške republike, pisati tako, kakor je Ulbricht hotel. V vzhodni Nemčiji so sovjeti ustavili kolektivizacijo, začeli spuščati iz zaprov politične ujetnike in dovoljevati cerkvam več svobodnega delovanja. Nad 500 vodilnih komunistov Stalinove linije je bilo pa vtaknjenih v zapore.

V Moskvi izhaja posebno glasilo za sovjetsko mladino "Komunist". Ta je te dni v svojem uvodniku objavil prvi precej jasen napad na Stalina in njegovo pomembnost v sovjetski državi. Članek pravi, da mora v Rusiji izginiti sleherni proslavljanje herojev kot ustvarjalcev vsega novega in odločilnega pri sovjetih. Masa je tista, ki nosi genija revolucije naprej in tudi ustvarja revolucije, ni pa heroj tisti, ki vodi revolucijo in dviga masi kopreno z oči. Masi je treba vrniti njen pomen, zatreti pa je treba malikovanje herojev. In kdo je bil glavni veliki heroj komunizma po Leninovi smrti?

Stalin je bil avtokrat, tiran in še azijski povrh. Ustvaril si je v Rusiji položaj, kakor ga ni imel najbrž nikdo v svetovni zgodovini. Bil je "oče, voditelj, varuh" komunizma in "graditelj novega reda" za komunizem. Sedaj so na njegovem mestu trije, ki so začeli metati v staro šaro Stalinove rekvizite, s katerimi je vse nosil, pomenil in ustvarjal samo on sam. Taka akcija lahko pomeni samo to, da so ti tako močni, da lahko obračunajo s Stalinom kot malikom. Na mesto enega stopajo trije, eden se je razširil na tri, aktivnost in učinkovitost se bo verjetno potrojeno uveljavljala in tudi čutila.

MIROVNE RAZGOVORE NA KOREJI SPREMLJA KOM. OFENZIVA

Na Koreji se pogajanja za premirje nadaljujejo. Med zavezniki in komunisti še ni prišlo do sporazuma glede položaja mirovne linije, ker se stalno menja zaradi napadov rdečih odelkov. V zadnjih dneh so Kitajci prešli na vsem boljše v hudo ofenzivo ter so na nekaterih krajih zav. linije prebili. Na enem samem sektorju, širokem 10 km, so komunisti izstrelili iz topov 122.000 granat v 24 urah. Zlasti hud pritisk izvajajo rdeči na področju, ki ga branijo južnokorejske čete. Opazovalci menijo, da hočejo komunisti z ofenzivo zagotoviti si čim ugodnejšo mirovno linijo, prav tako pa tudi zagroziti južnokorejcem, kaj jih čaka, če bi hoteli sami nadaljevati vojno proti njim. V južni Koreji so bile po vseh večjih mestih demonstracije proti sklenitvi premirja.

Am. zun. min. Dulles pa je na tiskovni konferenci ki je bila prva od 9. maja dalje, izjavil, da "premirje na Koreji ni prav nič gotova stvar."

IZ TEDNA V TEDEN

USA: Strahoviti cikloni, ki so zajeli severni del USA, so zahtevali nad 140 smrtnih žrtev. Ciklonov je bilo v času od marca do junija v USA 249, rekordno število v zadnjih 50 letih. Samo v prvih sedmih dneh junija je bilo hudih ciklonov 39. Nekateri znanstveniki menijo, da so vzrok takemu številu ciklonov atomske eksplozije, ki so jih izvajali v Nevadi letošnjo pomlad ter so v ta namen uvedli tudi preiskavo. — Smrtna obsodba na električnem stolu nad atomskima vohunoma Rosenberg, napovedana za danes, je bila znova odložena.

KOLUMBIJA: Gral Gustavo Rojas Pinilla je s pomočjo vojske in konservativcev izvedel državni udar ter prevzel vso oblast kot novi predsednik Kolumbije. Gral Rojas Pinilla je državni udar izvedel potem, ko ga je prejšnji predsednik dr. Laureano Gomez odstavil kot poveljnika kolumb. oboroženih sil. Novi predsednik je po izvršeni nekrvavi revoluciji izjavil, da ima namen izvršiti pomiritev med političnimi strankami, predvsem med konservativci in liberalci.

BRAZILIJ: Več ministrov brazilske vlade je odstopilo. Iz vlade bo odšel tudi zun. minister.

ANGLIJA: V velikih pomorskih paradah, ki je bila na čast kraljici Elizabeti II. za njeno kronanje, je sodelovalo 200 angleških vojnih in drugih ladij ter 16 vojnih ladij raznih drugih držav. Sovjetsko vojno mornarico je predstavljala oklepna križarka "Sverdlov". Veličastne pomorske slavnosti je opazovalo z obale več milijonov ljudi. Takoj za pomorsko paradjo je bil nastop angleškega letalstva v počastitev kraljice.

ZAHODNA NEMCIJA: Gral Ridgway, dosed. vrhovni poveljnik zahodnoevropskih oboroženih sil se je v Bonnu od slovesu kanclerju dr. Adenauerju zahvalil za vse njegovo sodelovanje z njim, za njegove pametne nasvete in bogate skušnje, ki so mu bile v veliko korist. Časnikarjem je dejal, da smatra prispevek nemških oboroženih sil za obrambno silo NATO za nepogrešljiv.

VZHODNA NEMCIJA: Nemška komunistična vlada je v sovjetski coni v Nemčiji objavila, da znova vzpostavlja zasebno lastnino, da preneha s kolektivizacijo kmetištva in da daje svobodo vsem veram. V tozadevni objavi vlada tudi izjavlja, da "so se storile doslej velike napake, ki jih s tem popravljamo." Istočasno so komunisti odprli svojo mejo v Berlinu ter dovolili vstop v vzhodni Berlin iz zahodnih con. Opazovalci menijo, da Kremelj s temi potezami pripravlja novo past zahodnim zaveznikom in Nemcem samim. — V sovjetski coni v Berlinu so v tork zaradi objave podaljšanja delovnega časa izbruhnili veliki nemiri ter je delavstvo proglasilo splošno stavko. V demonstracijah so nosili napise: "Hočemo svobodne volitve" in vpili: "Revolucija proti komunistom!" Demonstrantje so napadli komunistične lokale in ranili več komunističnih vodij. Komunistična policija in vojska nista nastopili proti izgrednikom. Kom. vlada je pod pritiskom delavskih množic popustila in je preklicala svojo odredbo o podaljšanju delavnega časa.

FRANCIJA: Potem, ko je franc. parlament z enim glasom večine odklonil Bidault-a kot predsednika vlade, je predsednik Auriol dal mandat za sestavo vlade radikalu Marié-u.

ITALIJA: Predsednik De Gasperi je izjavil, da bo še naprej "hodil po sredini". Menijo, da mu bo to težko, ker so ostale stranke vladne večine iz zadnjih volitev izšle precej oslabljene, De Gasperi sam pa ne bi rad dajal novih koncesij niti levici, niti desnici. Verjetno bo radi tega sestavljal prehodno vladno strokovnjakov, s katero bi sprejel proračun in uredil druge nujne zadeve sestavo politične vlade bi pa odložil na poznejše, da se med tem položaj v posameznih strankah razčisti. Nekateri člani Saragatove soc. demokratske stranke si namreč prizadevajo, da bi pridobili Nennija za sodelovanje v vladi, desničarji v krščanski demokratski stranki pa zagovarjajo potrebo pritegnitve monarhistov v vladno koalicio. — De Gasperi bo prihodnji teden odpotoval v London na sestanek s Churchillom.

ČESKA: Vlada je objavila denarno reformo, po kateri so morali ljudje zamenjati sedanje krone z novimi v razmerju 50:1. S to reformo je rdeča vlada strahovito prizadela prebivalstvo, tako da je prišlo po več krajih, predvsem pa v Pilsnu, do velikih izgredov, v katerih je posegla rdeča vojska in policija. Vodje uporov so zaprli in bodo prišli pred sodišča.

Spominska proslava Društva Slovencev

Vsakoletna počastitev žrtev okupatorskega in komunističnega nasilja, ki ga prireja Društvo Slovencev, stoji vedno pred težkim problemom, kje dobiti v tem glavnem sezonskem letnem času po zmogljivi ceni dovolj veliko dvorano, ki bi lahko zajela množico Slovencev, ki se hočejo ta dan pokloniti spominu mučencev. Tudi letos so bile težave, a končno so bile tudi te premagane. Druge tehnične ovire, kot so nedostopnost dvoran za skušnje, pomanjkanje oderov, zlasti svetlobnih rekvizitov in še marsikaj morajo premagati avtorji, režiserji in tehniki. Tako letos ni bilo mogoče do podrobnosti izvesti sporeda, kot ga je sestavil in s svojo besedo obogatil naš pesnik Igor. Odpadla je večja skupina molivcev, prehoda iz žalnega v poveljevalni del sporeda, kot si ga je avtor zamislil v sporazumu z govornikom, pa ni bilo mogoče podkrepiti z lučnimi efekti. Umetniško tankočutnemu režiserju g. Willempartu in seveda vsem sodelujočim je vendar uspelo ustvariti uro najgloblje zbranosti pa tudi ponosa na dobo naše zgodovine, ki so jo posvetili mrtvi junaki s svojo krvjo.

G. Willempart je opremil oder, ki je ostal ves čas neizpremenjen. Obdan s temnim okvirom, je stal pred belim ozadjem s krizantemami pokriti katafalk, od katerega so izžarevali beli, modri in rdeči prameni. Stasit junak je spoštljivo sklonjen ob besedilu Igorjevega posvetila uvedel proslavo, potem je za odrom zazvenel "Gallusov" Kyrie eleison. Z Igorjevimi Očenašem se je junak poslovil od katafalka, pod odrom pa je odigral na violini g. Alojzij Šonc ob klavirski spremljavi g. prof. Gerziniča Cesarja Francka "Ave Maria". Na oder je prišel s svojim dirigentom g. dr. Savellijem moški zbor "Gallusa" in odpel — brez zadnjega stavka, ki bi motil-Miheličičevo "Nebo žari". Letošnji govornik je bil g. Emil Cof. Govor tega aktivnega jugoslovanskega oficirja in pozneje junaškega domobranskega bataljonskega poveljnika je prevečala enaka pieteta do soborcev, ki so padli v vojaški, kot do onih, ki so bili pokončani v duhovni obrambi in do onih, ki so bili samo žrtve golega sovražnikovega besa. Razgrnil je pred nami strahotno podobo smrtne žetve: od padlih slovenskih branilcev jugoslovanske države ob nemškem napadu do onih mučeničev, ki jih je komunizem že po končani vojni pogнал v smrt. Posebej se je spomnil govornik žrtev komunističnih atentatov v mestu, postreljenih nekomunističnih talcev, umrlih internirancev, žrtev komunističnih divljanj v podeželju, padlih prisilnih mobilizirancev v nemški vojski, na Hrvaškem in v Srbiji umrlih izgnancev in posebej Korošcev in Štajercev, ki so umirali kot pregnanci v Nemčiji, padlih vaških stražarjev in četnikov. Letos bo minilo deset let od tragedij na Turjaku, v Grčaricah in

Prireditev emigrantov iz baltskih držav

Protikomunistični Estonci, Litvanci in Latvijci so imeli v nedeljo, 14. t. m. v svojih prostorih na Boedo 737, v Capitalu, žalno spominsko prireditev v počastitev žrtev in deportirancev, ki so jih sovjetske oblasti pregnale ob priliki rdečega vnada v baltske države v juniju 1941 v Sibirijo. Na proslavi so govorili zastopniki treh baltskih držav ter povabljeni predstavniki protikomunističnih emigrantskih skupin v Buenos Aires. Govore predstavnikov najrazličnejših narodnosti izza železne zavese je prevečala enotna želja po osvoboditvi zasužnjenih narodov izpod komunističnega jarma. Sprejeta je bila obsežna resolucija, ki med drugim predlaga, da bi tukajšnje časopise v večji meri informiralo prebivalstvo o grozotah komunističnih režimov in trpljenju podjarmljenih narodov. Sledil je pester koncertni program, ki je v celoti odlično uspel.

FLRJ: Tito je v Pazinu v Istri objavil, da Jugoslavija in ZSSR obnavljata zopet redne diplomatske odnose. V Beogradu bodo sovjeti poslali za svojega veleposlanika Vasilija Aleksijeviča Valjkova.

ZSSR: Sovjetska vlada je poslala Turčiji nota, v kateri odstopa od svojih zahtev po skupni upravi nad dardanelskimi ožinami, prav tako pa se tudi odpuščuje zahtevam po turških področjih Kars, Ardahan in Nartvin pri Kavkazu.

v Grahovem. Spomnil se je v borbah padlih domobrancev in ocenil veličino njihovih naporov, spomnil se je tudi brezmočnih prisilnih mobilizirancev: partizanske topovske hrane. Počastil je mučenike, ki so bili vrnjeni iz Vetrinja in poslani na morišča v Tiharjih, št. Vidu, Škofji Loki, Hrastniku, na Kočevskem in drugod. H koncu se je spomnil padlih srbskih in hrvaških vojakov, ki so se bili za iste ideale kot naši fantje, mnogi v istih bojnih črtah. Vsem tem postavimo neminljiv spomenik v naših srih.

V drugem delu svojega govora je g. Cof pokazal na sadove, ki so jih že rodile te žrtve. Svobodni svet se izpoveduje za ista načela, za katere so naši dragi umirali. Spoznava, da je sovražnik, ki je njih ubijal, tudi njegov sovražnik. Svoji prijatelji in pristaši so šli v svet kot nerazumljena nadloga, danes njihove organizacije sodelujejo z najuglednejšimi državniki. Poln vere v končno zmago idej, za katere so padli oni, ki smo se jim ta dan znova poklonili, je g. Cof zaključil svoj izklesani go-

Ranković o možnosti izselitve družin beguncev v svetu

Ranković, šef kom. tajne policije, sedanjji podpredsednik zveznega Izvršnega sveta, je sprejel dopisnika ameriškega dnevnika "New York Times". Ameriški časnikar ga je kar odkrito povprašal kako je kaj s civilnimi svoboščinami v Jugoslaviji in predvsem njihovi zvezi s pravico do emigriranja. Ameriški časnikar je dobro vedel, da Titova vlada skoro do letošnjega leta ni legalno pustila nikogar ven, če zanj ni bila stodostrno prepričana, da je za režim zanesljiv. Po vseh državah je raje razvijala veliko propagando za vrnitev jugoslovanskih izseljencev domov. Njihovim vabam jih je res sledilo precej iz vrst predvojnih naseljencev, ki so pa ob vrnitvi domov doživeli veliko razočaranje in je takoj tudi splahnelo njihovo prejšnje navdušenje za "socialistično ljudsko demokracijo".

Ranković je poročevalcu "New York Times-a" na njegovo gornje vprašanje dejal, da je pravica do emigriranja vedno obstojala v povojni jugoslovanski ustavi. Priznal pa je, da je prej niso vedno uvaževali, ker je obstojala velika potreba po vzdrževanju in ohranitvi komunistične revolucije. Povedal je tudi, da je jugoslov. vlada že pred letom dni povabila vse svoje državljanke v inozemstvu, tudi nasprotnike sedanjega režima, raj se vrnejo domov. Vsem tem, da je zajamčila, da se jim ni treba bati nikakih represalij. Od tega jamstva, da so bili izvzeti samo "vojni zločinci".

Zagotovilo, da se emigrantom ob vrnitvi ni bati nobenega preganjanja, se po Rankovićevi izjavi ameriškem časnikarju, nanaša na tiste skupine beguncev, ki jih je vlada sicer obsodila, ki

Koroška

Za koroškega dež. glavarja je bil že tretjič izvoljen socialist Ferdinand Weckerig; v odboru so še trije drugi socialisti, dva volksparteilerja in en neodvisen.

Redki so nemški listi, ki bi tako pravilno označili slovenstvo na Koroškem, kakor ga je katoliški list na Dunaju "Die Furche", ki je 30. avgusta lani zapisal: "Učenje slovenskega jezika na dvojezičnih šolah na Koroškem so prava vrata do slovanskega sveta. Kdor tega še danes ne razume, ne ve, da smo dolžni najprej urediti razmere doma".

Na ta stavek se sklicuje "Naš tednik", ko odgovarja prav tako kat. tedniku "Der Volksbote", ki je aprila letos obravnaval manjšinsko vprašanje na Koroškem. Ta tednik pravi namreč, da je po ljudskem štetju iz leta 1951. v Avstriji 23.938 Slovencev, kar pa ni res, kajti imenovano ljudsko štetje izkazuje 42.295 ljudi s slovenskim občevalnim jezikom. Prav tako trdi tednik, da je ozemlje južno od Drave dvojezično, kar tudi ni res, kajti vsakdo se lahko prepriča, ko pride v Gure ali okolice Velikoveca, da govorijo domačini samo slovensko. V odgovoru "Našega tednika" je dalje navedeno, da uradna statistika izkazuje 107 dvojezičnih šol, čeprav le na papirju, da obiskuje te šole 5.479 slovenskih otrok in da so poleg teh na teh šolah tudi otroci nemških staršev.

Letošnjo zimo bodo verjetno pričeli z nadaljevanjem del v cestnem predoru pod Ljubeljem.

Gojenke gospodinske šole iz št. Rupertia so si zamislile nov deklški kroj,

vor. Tedaj je izza odra zazvenela Gallusova "Gloria" s sonornim glasom je recital g. Tine Kovačič Igorjevo pesnitev "Zvonovi svobode". Tudi stavek iz Häandlove sonate, ki sta ga zaigrala na svojih glasbilih gg. Šonc in Gerzinič je dvigal čustva zmagovalja. Ko je odpel moški zbor "Gallusa" nalašč za ta večer prirejeni Osanov izbor slovenskih narodnih vojaških pesmi, so se ljudje komaj še premagovali, da niso glasno izrazili svojega odobravanja, toda ta večer ni bil posvečen gledalcem in poslušalcem, ampak mrtvim junakom.

Vendar bi zaslužili prof. Osana, mešani in moški zbor "Gallusa" s svojim dirigentom dr. Savellijem, violonist Šonc in pianist prof. Gerzinič posebno oceno. Te pa ne zmorem. Toliko pa lahko trdim: če je bila po zaslugi Igorja in Willemparta ta proslava v petih letih našega bivanja v Argentini med najbolj homogenimi prireditvami tkzv. akademjskega značaja, je bila po enakosti zaslugi teh glasbenikov tudi med prvimi po umetnostni višini. M.M.

na da osebno niso bile krive zločinov. Povedal je nadalje, da je v inozemstvu približno 60.000 Jugoslovancev, od katerih, da se ena tretjina ne more vrniti, ena tretjina, da se jih noče vrniti iz političnih razlogov, ostali pa, da so se pričeli vračati.

V zvezi s tem je Ranković ameriškeemu časnikarju tudi omenjal, da vlada že dalj časa preučuje vprašanje izselitve družin političnih nasprotnikov sedanjega režima. Iz "humanitarnih" razlogov pa je sedaj sklenila, da jim dovolji, da se združijo s svojci. Isti nagiba da je namotil vlado tudi do odločitve, da omili omejitve predpisov glede možnosti izselitve družin starih izseljencev, ki so se že pred mnogimi leti izselili radi boljše-ga življenja v svetu. Takoj nato je pa Ranković vedel že vnaprej povedati, da ni mnogo Jugoslovancev, ki bi se hoteli izseliti, od onih pa, ki so zunaj, da se jih bo pa veliko vrnilo.

Določila s katerimi da bodo urejena vsa ta vprašanja, ki se nanašajo na možnost emigriranja družinskih članov posameznih beguncev v svetu in združitve z njimi, bodo po Rankovićevi izjavi izdana še to poletje in da jih bodo začeli takoj izvajati, ker zanje ne bo potrebna še odobritev parlamenta.

Na vprašanje, če bo vlada dovolila izhod iz Jugoslavije tudi političnim nasprotnikom sedanjega režima, je Ranković ameriškem časnikarju dejal: "Čemu naj omogočimo nasprotnikom v inozemstvu, da bi se okrepili? Dovolila pa da bo potovanje turistom v inozemstvo, bodisi posameznikom ali pa tudi celim skupinam."

Tako Ranković.

katerega naj bi vsa dekleta na Koroškem nosile; krog je naslednji: bluza — kimono bluza iz belega blaga s šalovratnikom in narodnim vezanjem na sprednjem delu in modri, rdeči, rumeni in zeleni barvi; krilo — zvončasto iz plavega blaga, sestojče iz 4 pol; ruta — rdeča z belimi pikami in obliki trikotnika s krajšima stranicama 56 cm.

Pok. župnika in narodnega poslanca Ivana Starca so pokopali 6. maja ob ogromni udalžbi naroda. Ob grobu mu je v imenu Narodnega sveta koroških Slovencev govoril prof. dr. Vinko Zviter, prav tako pa še več njegovih sobratov. Isti dan pa je umrl šentjakovski župnik in dekan rožeške dekanije konz. svetnik Fr. Ser. Šenk. Pokojni je bil rojen na Jezerskem, študiral je v Kranju in Celovcu, nato pa ves čas služboval na Koroškem. Pogrebni spoved 10. maja je vodil slov. kanonik dr. Rudolf Blijml, ki je zastopal tudi škofa dr. Koestnerja. Ob grobu so govorili dekan prošt Trabesinger, župni upravitelj D. Cesen, župnik dr. J. Ogris, dr. Janko Hornboeck in v imenu Narodnega sveta kor. Slovencev tajnik Narod. sveta dr. Valentin Inzko.

Tržaški učiteljski šoli so v dnevi 1.—3. maja obiskali slovensko Koroško; tako so prvi dan prevozili od Zilje na Osojščico in skozi Rož prišli do Celovca, od tod so drugi dan šli na Gosposvetsko polje, zadnji dan pa obiskali Škocjan in Klopinski jezero. Povsod, kjer koli so bili, so jih domačini silno lepo sprejeli, oni sami pa so tudi povsod peli slovenske narodne pesmi. Obisk je mnogo pripomogel k medsebojnemu spoznavanju Slovencev, živčih v tujih državah.

ARGENTINA

Prejšnji četrtek so se zbrali v Bs. Airesu predstavniki argent. poljedelcev in poljedelskih delavcev. Na njihov sestanek je prišel predsednik republike gral Juan D. Perón ter je imel ob tej priliki važen govor o vseh problemih argentinskega poljedelstva. Predsednik gral Perón je v svojih uvodnih izjavah prikazal stanje, ki ga je v državi zatekel ob nastopu svoje prve vlade. Omenjal je ukrepe, ki jih je izdal tudi za pospeševanje poljedelstva z nakupovanjem poljedelskih strojev in z ostalimi vladnimi odredbami, ki so zasledovale samo ta cilj, da se država gospodarsko osamosvoji in da dobiček od poljedelske proizvodnje uživajo tisti, ki resnično zemljo obdelujejo. V tem pravcu je vlada ves čas nadaljevala svoje delo ter je v dobi izvajanja I. petletnega načrta razdelila med ljudi pol milijona hektarjev zemlje na jugu republike. Nato je pa govoril o problemu agrarne reforme. Omenjal je vse dosedanje načine reševanja tega težkega vprašanja v komunističnih in drugih državah. Argentina se metod pri reševanju agrarne reforme v teh državah ne bo posluževala, ampak bo to vprašanje rešila na isti način kot je izvedla socialno pravičnost. Z nobenim nasiljem nad nikomerno! Agrarno reformo bo začela najprej izvajati država sama na tistih ogromnih področjih, ki so državna last. To zemljo, ki je sedaj še vsa neobdelana, bo država razdelila med ljudi, da jo bodo obdelovali in si na njih ustvarili svoje domove in gospodarstva. To bo prva stopnja. Naslednja bo, da bo vlada pozvala lastnike ogromnih področij zemljišč, ki jih dosedaj še niso obdelovali, da jo začno takoj obdelovati. Če bodo to storili, bodo zemljo obdržali lahko še naprej. Kdor pa ne bi hotel zemlje obdelovati, mu jo bo država odkupila in jo dala tistim, ki jo bodo obdelovali. Vlada pri izvajanju agrarne reforme nikakor ne mara določiti maksimuma dovoljene zemeljske površine, pač pa minimum, ker ne želi ustvarjati poljedeljskega proletariata. Pri tem je gral Perón naglašal, da bo vlada postopala strogo v smislu ustavnih določil in si ne more več dovoliti tega razkošja, da bi pred vratni samega Bs. Airesa ostajali obširni kompleksni zemlje neobdelani. Vlada bo poljedelstvu posvečala največjo pozornost, ker hoče doseči organizirano poljedelstvo, da bo prinašalo čim več koristi in z manjšim trudom. Zato pa tudi argent. vojaški tovarniški obrati namesto orožja, izdelujejo traktorje in druge za poljedelstvo potrebne stroje. Poljedeljcem, kakor tudi poljskim delavcem je pa končno toplo priporočal ustavljanje združ, ker bodo z njimi oboji odstranili vse posredovalce in bodo v celoti deležni koristi poljedeljske proizvodnje oni sami.

Govor predsednika grala Peróna so prenašale vse argent. radijske postaje.

Eduardo Vuletich, glavni tajnik CGT, je na zborovanju Mednarodne organizacije za delo v Zenevi, ostro kritiziral poročilo, ki ga je predsedstvo te mednarodne ustanove pripravilo za sedanji letni sestanek. Naglašal je, da ta organizacija v letih svojega obstoja ni izpolnila pričakovanja svetovnega delavstva. Zatem je pa podrgel kritiki metode dela v tej organizaciji in pri določanju položajev za predsedstvo te organizacije. Obsodil je tudi gonjo, ki jo v Sev. Ameriki uprizarjajo proti Argentini.

V Bs. Airesu je bil prejšnji teden II. nacionalni kongres za trgovsko pravo.

V Bs. Airesu so bili prejšnji teden zbrani na XXVII. letnem občnem zboru delegati argent. železničarske unije. Na zaključno zborovanje je prišel tudi predsednik gral Perón. Na zbrane železničarje je imel vzpodbuden govor s prikazom vseh določil II. petletnega načrta za razvoj in spopolnitev prometne službe v Argentini. Predsednik gral Perón je za svoja izvajanja žel navdušeno odobravanje.

Predsednik senata kontraadmiral Teisaire, ki je na kronanskem slavju v Londonu zastopal predsednika grala Peróna in njegovo vladno, se je v nedeljo vrnil v Bs. Aires.

Kosti admirala Browna, ustanovitelja argent. mornarice, so prenesli v njegov mavzolej na pokopališču Recoleta v Bs. Airesu.

Dr. Campora, prejšnji predsednik poslanske zbornice je imenovan za izrednega poslanika.

Novice iz Slovenije

V Ljubljani je bil od 25. do 28. aprila IV. kongres OF, ki so jo komunisti kot znano preimenovali v Socialistično zvezno delovnega ljudstva. Na kongresu so govorili vsi vodilni slovenski komunisti, predvsem pa Kardelj, Boris Kraigher in Miha Marinko. V Glavni odbor slovenske Socialistične zveze so bili izvoljeni: Franc Arh, Viktor Avbelj, Jaka Avšič, Branko Babič, dr. Aleš Bebler, Julij Beltram, France Bevč, Helena Borojšak, Jože Borštnar, Dušan Bravničar, dr. Marjan Breclj, dr. Jože Brilej, Tomo Brejc, dr. Darko Černe, Marjan Dermastja, Alb'n Dujce, Tone Fajfar, Ančka Globačnik, Milko Goršič, Jože Gričar, Matevž Hacc, dr. France Hočevar, Savica Hočevar, Janez Hribar, Božidar Jakac, Albert Jakopič, Rudolf Janžaba, Josip Jeras, Edvard Kardelj, Stane Kavčič, Zdenka Kidrič, France Kirmovec, Ada Klanjšek, Mile Klopčič, Jože Vasič, Klanjšek, Franc-Ciril Kočevar, Stane Kovač, dr. Ferdo Kozak, Leopold Krese, Vlado Kozak, Boris Kraigher, Miško Kranjec, Sergij Kraigher, Ada Krivic, Kresc France-Coban, Vlado Krivic, Maks Krmelj, Dušan Kveder, Jože Lampret, Franc Leskošek, ing. Jože Levstik, Franc Lubej, dr. Pavel Lunaček, Ivan Maček, Vlado Majhen, Matija Maležič, Miha Marinko, dr. Drago Marušič, dr. Anton Melik, dr. Helij Modic, Angela Ocenek, Stefan Pavšič, Rado Pehaček, France Perovšek, Jože Peterjan, Vilma Pirkovič-Bebler, Zoran Polič, Franc Popit, dr. Jože Potrč, Cilka Prešeren, Ivan Regent, Tine Remškar, Viktor Repič Mitja Ribičič, Janko Rudolf, Jože Rus, France Simonič, Janko Smole, France Svetek, Ivo Svetina, Mira Svetina, Lidija Šentjura, Niko Šilih, dr. Maks Šnuderl, Tone Toman, Vida Tomšič, Edo Turnher, Josip Vidmar, dr. Jože Vilfan, Alb'n Vipotnik, Milo Vižintin, Janez Vipotnik, Olga Vrabčič, Zima Vrščaj, dr. Anton Vratuša, Jože Zemljak, Boris Zihnerl, Miha Zupančič, Pavle Zaucer in Mart'n Zugelj.

V nadzorni odbor so pa bili izvoljeni: Ivan Novak, Ivan Bratko, Marjanna Draksler, Beno Kotnik, dr. Anton Kržišnik, Angela Miklavc, dr. Metod Mikuš, Stane Semčič-Daki, Mica Šlander-Marinko, Tone Suštaršič, Slavko Vrhovec.

Kongres je zaključil Miha Marinko z ugotovitvijo, da bo delo, ki ga bodo opravljali v naslednjih mesecih uvod v naloge, ki jih čakajo v jeseni, ko bodo volitve v zvezno in republiško skupščino.

Po končanem kongresu sta se sestala glavni in nadzorni odbor na prvo sejo, katero je vodil Josip Vidmar ter je povedal, da je namen seje izvoliti predsednika odn. predsedstvo glavnega odbora. Za predsednika Socialistične zveze delovnih ljudi Slovenije je bil na Vidmarjev predlog izvoljen Miha Marinko, za tajnika pa Boris Kraigher. V predsedstvo glavnega odbora so pa bili izvoljeni: Viktor Avbelj, France Bevč, Marjan Breclj, Tone Fajfar, Janez Hribar, Albert Jakopič, Stane Kavčič, Vlado Krivic, Franc Lubej, Ivan Maček, Zoran Polič, Jože Potrč, Ivan Regent, Jože Rus, Janko Rudolf, Franc

Svetek, Maks Šnuderl, Vida Tomšič, Josip Vidmar in Boris Zihnerl. Novo vodstvo Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije dovolj zgovorno dokazuje, da so komunisti edini nosilci te organizacije, da dajejo ton in smernice vsemu njenemu delu in da se brez njih v organizaciji sploh nič izvršiti ne more, kaj šele, da bi kdo mislil na kako akcijo proti njim. V glavnem odboru Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije se sedaj javlja ime tudi dr. Draga Marušiča, ki si je z razpustom Prosvetnih zvez v Sloveniji in vseh njenih organizacij že pred vojno ustvaril "sloves" neizprosnega zatiralca slovenske ljudske prosvete.

V Ljubljani so 12. aprila prebili predor pod gradom. Predor se začne v podaljšku Strelške ulice ob poslopju Mestnega doma in se konča na Karlovški cesti pod vilo Samassa. Ima dve krivini odn. obliki črke S. Prečni presek predora ima obliko polkroga ter je širok 11,20 m, v šok pa 6,30 m. Skozi predor nameravajo speljati 7,70 m široko cesto, ki bo imela na obeh straneh po 1,65 m široka hodnika. V sredini predora se odcepi 80 m dolg stranski rov in vodi do podnožja 60 m globokega starodavnega grajskega vodnjaka. Predor so začeli kopati že v jeseni leta 1951.

Borisa Kidriča nameravajo komunisti postaviti v Ljubljani mavzolej ter zanj že zbirajo in naročajo prispevke. Skupščina elektroenergetskega sistema Slovenije je za Kidričev mavzolej poklonila kar pol milijon dinarjev.

"Slov. Poročevalec" z dne 23. aprila t. l. objavlja poročilo o praznovanju obletnice ustanovitve OF Slovenije, ki so jo po raznih mestih Slovenije priredili člani Ciril — metodijskega društva. Na sestanku duhovnikov — Cirilmetodarjev v Celju je v imenu OF in glavnega odbora CMD govoril tudi Šmon ter je na vso moč poveljeval zaslugi OF za slov. narod. Navzočim članom CMD je zastavil vprašanje ali naj se tudi oni vključijo v Soc. zvezo delovnega ljudstva. Na vprašanje je kar sam tudi povedal odgovor z besedami: "Kaj nas ovira, da bi tudi mi slovenski kat. duhovniki postali pošteni patrioti, demokrati in socialisti, torej to, kar zahteva Soc. zveza od svojih članov? Pošteni socialisti lahko ostanemo in postanemo, ne da bi nas v tem oviralo krščanstvo." V Ljubljani so pa Cirilmetodarji proslavljali tudi spomin Borisa Kidriča.

Zvezni izvršni svet je izdal odločbo, s katero je zvišal prodajno ceno za masl in jedilno olje za 40 din pri kg. Nove maloprodajne cene za masl so v proizvodnih področjih 220 din, v ostalih pa 230 din, za jedilno olje 230 din.

V Ljubljani je bila 18. aprila premiera baleta Copela, za katerega je napisal glasbo Leo Delibes. Koreografa in režiserja sta bila Pia in Pino Miakar, dirigiral je Bogo Leskovic, sceno pa zasnoval M. Pl. beršek. V vlogi Svanilde je plesala Veronika Mlakarjeva kot gost.

Po podatkih zadnjega ljudskega štetja v Sloveniji in Jugoslaviji z dne 31. marca t. l. se je število prebivalstva v Ljubljani povečalo od 121.492 v letu 1948 na 135.582 prebivalcev, t. j. za 13%. V istem času se je število prebivalstva v Mariboru povečalo od 68.758 na 75.907 prebivalcev, v Celju od 22.398 na 25.455 prebivalcev, v Kranju od 15.981 na 17.753, na Jesenicah pa od 13.761 na 15.811 duš. V Sloveniji se je od zadnjega ljudskega štetja v letu 1948 zmanjšalo število prebivalstva edino v mestu Metlika in sicer od 5.660 na 5.596. Beograd ima po zadnjem popisu prebivalstva 469.000 ljudi, Novi Sad 83.200, Niš 60.700, Kragujevac 40.600.

Umrli so v Ljubljani: Dr. Maks Juvanc, pravni svetnik in p. Zapušča brata in sestro z družinami; Matilda Horvat, roj. Ferlič; Franc Glavan, ključavničar žel. kurilnice; Peter Golob. Zap. sestro, sinove in hčere; Julija Serše, roj. Kastelic; Slava Schwentner, vdova po knjigotrotzu; Lina Starič, Zap. moža in hčerko z družino; Anton Martinšek, žel. upok. Zap. ženo in otroke; Martin Mehle, upok. Zap. ženo in otroke; Franca Rodič, Zap. moža; Matilda Lipoglavšek; Bojan Accetto, uslužb. drž. sekret. za notr. zadeve. Zap. ženo, sinčka,

očeta, mater; Ljudmila Terglav, roj. Soklič. Zap. moža, sestro in brata; Ivan Pavšek, mag. uradnik v p.; Franc Kastelic, preds. delavskega sveta itd in Uršula Starič v Štepanji vasi; Anton Pilko, žel. upok. v Celju. Zap. ženo, sina in hčerko; Urban Planinc v Trbovljah; Fric Zemljčič, vinogradnik v Ljutomeru. Zap. ženo, hčerko in sinova; Jakob Bernard iz Lesc. Zap. ženo in ost. sorodstvo; Jože Čretnik v Šentjurju pri Celju, Marija Kranjčič, roj. Repotočnik v Sevnici. Zap. moža in hčerko P. Možina, strojnik na Vrhniki; Ivan Kuralt, biv. lastnik mlina in pos. v Domžalah. Zap. sestro, svaka in ost. sorodstvo in Franc Laznik, upok. rudar v Trbovljah, za katerim žalujeta sinova in hčerka.

Na staro nazaj. Od komunistov postavljeni odn. izvoljeni predsedniki mestnih "ljudskih" odborov so se sestali v Beogradu. S svojega sestanka so pompozno objavili ustanovitev Stalne konferenice mest in mestnih občin Jugoslavije, kar je že vse obstojalo v predvojni Jugoslaviji. Eden od podpredsednikov omenjene konferenice jug. mest je tudi Jaka Avšič iz Ljubljane.

Slovinci v Argentini

Buenos Aires

Prvo polletje 1953 se bo kmalu zaključilo, veliko naročnikov Svobodne Slovenije pa še nima plačane naročnine za to leto. Vse te prav lepo prosimo, da nam čim prej poravnajo naročnino vsaj za pol leta.

Naročnina za leto 1953 znaša: Celoletna pri enkratnem vplačilu \$ 65.— pri plačevanju naročnine v obrokih znaša za pol leta \$ 35.—, za četrt leta pa \$ 20.—.

Tečaj o državnopravnih vprašanjih bo v nedeljo, 21. junija točno ob pol devetih zjutraj v prostorih Društva Slovencev na Victor Martinez 50, Bs. As. Vabimo vse tečajnike, da se tečaja gotovo udeleže in pripeljejo s seboj tudi prijatelje.

OSEBNE NOVICE

Družinska sreča. V družini g. dr. Lojzeta Berčeta in njegove gospe Alicije Hayde se je 20. maja rodil sinko Lojze-Peter. G. dr. Berčetu, ki je bil pred nedavnim nastavljen v Instituto de gastroenterologia, Caseros 2061, Bs. As., in njegovi gospe naše čestitke!

Mar del Plata

Poroki. Dne 12. junija t. l. sta se poročila v cerkvi sv. Družine v Mar del Plata g. Janez Kopač in gdč. Alba De Diago, v cerkvi sv. Petra pa se je poročila 11. junija gdč. Ana Volčič z g. Luis-om Roselli. Čestitamo!

Krst. V cerkvi sv. Petra je bil 14. junija t. l. krščen Juan Carlos, sin g. Radivoja Komijanc in ge Doris, roj. Calabria.

Lanús

Preteklo nedeljo se je vršila spominska žalna prireditev takoj po slovenski maši v farni dvorani. Ob britkih še dolgo nezacelejenih, spominih se je marsikatero oko orosilo.

Slovenski Lanus je te dni doživel že

tretjo obletnico svojega obstoja. Kaj vse se je zgodilo od tistih časov, pred petimi leti, ko je prvič padla med Slovence beseda o "slovenskem Lanusu". Danes je dejstvo. Na slovenski zemlji je že 85 hiš naseljih. Izven "Ville Eslovene" je pa tudi 20 slovenskih domov.

Blagoslov župnišča sv. Jožefa. Pred letom je bil postavljen temeljni kamen, 21. junija pa bo blagoslovljeno novo župnišče. Je le nekaj posebnega ta Lanus. Župnija sv. Jožefa je pa prav poseben tesno povezana s Slovenci. Zato je tudi ta farni praznik ob enem slovenski praznik. Saj je to res "slovenska fara", čeprav je med 4 le ena maša slovenska. Vsi sosedje, vsa okolica namreč priznava, da je brez Slovencev ostalo tako kot je bilo. Pa je danes Sveti Jožef ponos vseh prebivalcev.

Novo župnišče gradi Tone Boštjančič. Spodnji del je dograjen in že pripravljen za svoje namene. Zgoraj, — v nadstropju ima prostore za kaplana in eno gostinsko sobo — se bo dodelalo pozneje, kadar bo zato dana finančna možnost. Zgradba je res zelo lepo narejena; bo v ponos župniji in priporočilo mojstra, Boštjančiča.

21. junija bo ob 10.30. uri slovesna zahvalna služba božja, nato blagoslov župnišča in slavnostna zakuška v navzočnosti krajevne oblasti in slovenskega predstavnštva.

Popoldne ob 15 uri bo v dvorani program za Slovence s komedijo "Dva para se ženita".

Ta dan, ob 13. uri bo tudi sestanek "Slovenskega Olepševalnega odbora" če naj tako prestavimo naslov "Sociedad de Fomento, Villa Eslovena".

V dnech 20. in 21. junija bo če bo zato vreme — na farnem dvorišču javna veselica z namenom v prid farnih potreb. Povabljeni so Slovenci iz vseh strani.

Krščena je bila Marija Antonija Glinšek. Botra sta bila Nace Hladnik in njegova žena Mira.

Danes ko imamo hvala Bogu kader mladih a resnih ljudi in pa starejših, ki z vso vestnostjo in odgovornostjo vedo kam in kako voditi našo mladino, ki znajo preskrbeti za potrebno pošteno in primerno zabavo, pač ne moremo storiti otrokom nič slabšega, kakor pa jim odsvetovati udejstvovanje v katoliških mladinskih organizacijah.

Marsikateri fant, ki danes posedava ob oknu ali pa sam in izgubljen išče čudne kinodvorane ali družbe, bi bil danes hvalčen svojim staršem, če bi mu pred letom ali dvema dali možnost razvedriti se v primerni družbi, prebiti prosti čas na telovadišču, graditi skromno tekalnico, meriti se s tovariši v urnosti, vsaj na koncu tedna preprihati od pisarne ali tovarne zatohle možgane. Kajti ne gre samo za zdravo razvito telo, kadar govorimo o športnem udejstvovanju; saj gre morda bolj kot za rekorde in telesno zdravje za drugo zdravje — za duševno.

Bolj kakor od dobrih rezultatih, visoki kvaliteti nastopajočih na zadnjih "primajskih mladinskih športnih dneh" se moramo razveseliti ob misli, da imamo vsak dan številnejši kader mladih deklet in fantov, ki bodo nekoč narodu duševno in telesno zdravi mogli dopriresti pričakovani delež.

Prof. dr. Ivan Samsa umrl

Na Gori pri Sodražici je 17. maja umrl tamkajšnji rojak duhovnik profesor — dr. Ivan Samsa. O njegovem rajnem očetu je šel glas, da nikoli o nobenem človeku ni rekel nič slabega. Gimnazijo je pok. prof. študiral v Ljubljani in je latinščino in grščino tako dobro znal, da je njegov profesor dr. Trtnik še dolga leta potem pohvalno govoril o njem. Po novi maši ga je škof dr. Jeglič poslal na Dunaj študirati oba klasična jezika za njegov zavod. Za doktorsko disertacijo je napisal razpravo o mučeništvu sv. Pionija in jo je priobčil v "Času". Bil je tako nadarjen, da so mu profesor Aleš Ušeničnik in drugi od Leonove družbe nameravali poveriti uredništvo "Časa". Pa ga je zaposlila šola. Napisal pa je več člankov za "Mentorja" in druge liste. Na škofjski gimnaziji je poučeval latinščino in grščino, nemščino, več let tudi modroslovia in slovensčino. Kot profesor je predpisano snov resno zahteval, pri redovanju na koncu leta je pa popustil. Vestne študente je rad pohvalil in priporočil. Na škofjski zavod je bil zelo navezan. V njem je imel tudi popoldansko službo za redovnice in posle. Ob nedeljah se je vozil maševat in pridigal v Bizovik pri Ljubljani. Bil je rad v družbi in je duhovito šalo zelo cenil. Kot drugi profesorji, je tudi on dušno hudo trpel, ko so jih Nemci leta 1941 izgnali iz zavoda. Poučeval je še naprej na škofjski gimnaziji v Barogovem semenišču v Ljubljani. Ko je moral tudi od tam, se je naselil na Gori, kamor je kot profesor vsako leto šel za nekaj tednov na počitnice. Oskrbo je imel pri bratrančevi družini, ki ji je svoj čas z denarjem pomagal sezidati hišo. Opravil je dušno pastirstvo med rojaki. Zadnja leta je mnogo trpel, bolezen mu je razjedala notranje organe. Pogreb je imel prav lep, udeležilo se ga je tudi precejšnje število duhovnikov. Zdej počiva nedaleč od svojega nekdanjega študijskega tovariša in prijatelja dr. Franceta Trdana, ki ga je Bog že pred 12-imi leti poklical k sebi. Naj Bog tudi profesorju dr. Ivanu Samsi obilno plačuje za vse delo in trud, ki ga je imel s svojimi številnimi dijaki. Gotovo se ga bo vsak izmed njih spominjal v molitvi, duhovniki pa tudi v sv. mašah.

SLOVENSKI TISK V ARGENTINI

Katoliški misijoni. Junij - Julij 1953. Vsebinska: Pismo Kongregacije za širjenje vere "Katoliškimi misijonem". Nuestro trío chino; Spomin na Katoliške misijone (Karel Kerševan CM); Očetova beseda — Misijonska okrožnica Pija XII; V ognju Mau-Mau (Aladin); Sredi rdeče poplave (Jereb France CM); Po potih misijonarja Mesarja; Razmere v srbski pravoslavni cerkvi (Pregled); Misijonarji pišejo; Po misijonskem svetu; Misijonsko zaledje; Mladi misijonar; Barago na oltar — Po Baragovih potih (Janez Kopač CM); Samotno bije ura nekje.

Naročajte in širite Svobodno Slovenijo

"IN TEDAJ BOŠ SVEŽ IN KREPAK PREŽIVLJAL SVOJ PROSTI ČAS NA TELOVADIŠČU IN NE BOŠ POSTAJAL PO TRGIH IN CESTNIH KRZIŠČIH TER PRIPOVEDOVAL ALI POSLUŠAL UMAZANE SMEŠNICE, KAKOR DELAJO DANDANAŠNJI MLADENCI..."

Napisal duhovni vodja kakšne slovenske organizacije? Ne! Pač pa poganski grški komediograf Aristofanes, pred kakšnimi 2500 leti, čeprav vrstice izzevnijo, kakor da bi bile napisane buenosaireski, newyorški, ali katerega koli velikega mesta mladini. Kadar hoče kdo podpreti svojo misel o vrednosti telesne vzgoje, ravnado citira Platona, češ da "pomanjkanje aktivnosti uničuje človeka, medtem ko gibanje in urjenje telesne rešujeta in ohranita tudi duševne zmožnosti". Vendar je tisto "o postopanju po cestnih križiščih" dandanes dosti bolj pereče vprašanje.

Pred nekaj tedni smo imeli prve slovenske športne dneve v Buenos Airesu. Bil so vse več kakor zgolj velik dogodek v tujini: bili so dokaz, da se iz nekaj kvadratnih metrov zanemarljive zemlje da narediti lepo telovadišče in da se da iz nekaj desetih deklet in fantov organizirati krepko organizacijo. Slovinci tukaj v Buenos Airesu imamo srečo: dekleta in fantje imajo primerne prostore, kjer morejo v primerni družbi preživeti svoj prosti čas. Starši mor-

da samo slutijo, a le vzgojitelji res vedo, kakšne neizmerne važnosti je posebno v teh letih dati mladim nekaj, kar jim izpolni prosti čas: samo umska in telesna vzgoja skupaj sta varuha, da se, posebno v velikih mestih, glava ne napolni z vsemi mogočimi neumnostmi in nepotrebnimi problemi. Razviti um je samo pol stražarja mladosti in le tudi telesno urjenje ga more obvarovati pred tistim poleževanjem in sanjarjenjem, ki vedno vodi k slabemu.

Moremo biti zadovoljni, da imamo prostore, kjer se morejo zbirati majhne in velike družbe, debatirati, nabijati ping-pong, razbijati glavo ob šahovskih problemih, se vrteti na drogu in bradlji, tekati, skakati v višino in daljavo, igrati odbojko; moramo biti veseli, da imamo kraj, kjer se more naša mladina pomeriti med seboj, spoprijeti se v poštenih borbi in se tudi fizično pripravljati za življenjsko borbo. Poglavlje zase pa je dejstvo, da je z graditvijo telovadnih naprav levji delež doprinesla mladina sama. V ta prostor, ki se v sobotah in nedeljah spremeni v človeško mravlji-

šče, ni samo danih na stotine prostovoljnih delovnih ur, ukradenih spancu, ampak tudi tisoče pesov prihranjenega denarja. Te naprave so res "njihove", in zato jih bodo znali tudi vse drugače ceniti in — varovati.

Vendarle je treba vsemu temu dodati še eno grenko kapljico: res je, da je za bujno organizacijsko življenje potrebno številno članstvo, predvsem aktivno članstvo. Tega je hvala Bogu dovolj. Toda za resnični uspeh je potrebna še druga stvar: zanimanje med starejšimi, vzpodbudna beseda, nasvet, obisk pri tekmovanjih in športnih prireditvah, finančna kakor tudi moralna pomoč. Kaj če bi bivši športniki, ki so danes na nekoliko krepkejših finančnih pozicijah, razpisali kakšna tekmovanja in darovali skromen pokal? Kaj če bi oni, ki so nekoč sami v naši domači revščini morali graditi igrišča za odbojko, dali idejo, kako se da marsikaj hitreje in ceneje urediti? Kaj če bi šahovska deska, ki ti danes leži zaprašena pod cmaro, raje ležala kje na mornarskih mizah in služila mladim glavam, da se urijo v tej simpatični umetnosti? Kaj če... Dejstvo je, da se pre malo za vedamo važnosti te slovenske skupnosti in predvsem, da je starši dostikrat neznaajo pravilno soditi in ne — izrabiti.

Marsikatera mamica, marsikateri očka ne pustita hčerke ali sina na igrišče, "da se ne bi posvetil športu", "da ne bi postala preveč fantovska", "da ne bi potem vedno mislil samo na žogo", "da se ne bi pokvaril, pokvarila..." Predvsem to zadnje!

Pa se ne zavedajo, da je morda prav naša deklška iz fantovska organizacija ena trenutnih edinih rešitev, da se med mladino reši, kar se rešiti da. So starši, ki se bojijo zaradi "skupne vzgoje" kakor da bi res šlo za neko skupno vzgojo, se bojijo mešane družbe, pa ne pomislijo, da je njun sin ves dan v pisarni ali v tovarni v mešani družbi in to v vse drugačni kakor je slovenska; mnogokrat tudi ponoči in to morda v taki mešani družbi, da ga more samo izbrana ohraniti poštenega in zdravega. Otroci rasejo in ne bodo večno ostali doma, kakor so bili pred letom in kakor so morda še danes. Kasneje ne oče ne mati nimata moči, da bi jim zbrala družbo, kakor si jo onadva zanje želita. Mešana družba, v kakršno prej ali slej vsak sin ali hči prideta, pa je brez nadzorstva, posebno pa še narodno mešana, nam je v zadnjih letih pokazala, da je tista popolna rezervna staršev "doma naj bo", rodila prav nasprotno uspehe, kakor pa je hotela.

Pravna posvečevalnica

"Svobodne Slovenije"

INVALIDSKA RENTA

Vprašanje: Na poti na delo me je podrl kolektiv in sedaj nisem več sposoben za delo. Delodajalec mi je izplačal vse, kar mi gre ob nezgodi. Ali imam pravico tudi do invalidske rente?

Odgovor: Kdor se ponesreči pri delu ali na poti na delo ali z dela domov, ali kdor zbolí za poklicno boleznijo, ali za boleznijo, ki ima svoj izvor in delu, ima pravico do invalidske pokojnine ne glede na to, koliko časa je že zavarovan pri Pokojninski blagajni. Pogoj za priznanje invalidske pokojnine v tem primeru je edino ta, da je nastopila telesna ali duševna invalidnost, ki povzroča nesposobnost za delo za več kot za šest mesecev. Višina invalidske pokojnine se ravna po tem ali je invalidnost popolna ali pa delna. Celotna invalidnost je tista, ki ne daje ponesrečencu niti dveh tretjin onega zaslužka, ki ga je prejemal prej. Pri tej popolni invalidnosti ima ponesrečenec pravico do invalidske pokojnine, ki se izračuna takole: Če nima več let službe, se vzame kot najmanjše število let 20 službenih let. Za vsako teh let službe se prizna 3 1/3 odstotka redne pokojnine (ki jo dobi delavec pri 55 letu starosti in 30 letih službe), torej najmanj 66 2/3 %. Pri delni invalidnosti pa se invalidska pokojnica izračuna ozirajoč se na razliko med prejšnjo in sedanjo plačo (oz. plačo, ki bi jo po mnenju Pok. blagajne mogel prejemati) in ozirajoč se na pokojninsko lestvico, tako, da se prizna 3 1/3 pokojnine za vsako leto službe. Invalidska pokojnina se odobri šele po predhodnem uradnem zdravniškem pregledu. Za invalidsko pokojnino je treba vložiti prošnjo pri Pokojninski blagajni v teku enega leta, potem, ko je delavec zapustil službo ali ko se mu je zmanjšala sposobnost za delo (pri delni invalidnosti).

ŠOLSKE POTREBŠČINE:

Aktovke, zvezke vseh vrst, svinčnike, barvice, itd. itd.

Lepe albume raznih vrst in kakovosti
Slike slovenskih pokrajin
Potrebščine za pisarno, šolo in dom
Darila za razne prilike
Vam nudi

Santería y Papelería SANTA JULIA

Victor Martinez 39 - Buenos Aires

Posredujemo odpremo paketov v domovino, tako pri raznih tvrdkah, kakor tudi sicer odpremo paketov in zdravil iz Argentine in paketov z rabljeno obleko, za katere oskrbimo dezinfekcijo.

SLOVENCI PO SVETU

Kanada

Duhovne vaje. Naš škof dr. Gregorij Rožman je prišel v Kanado, da je vodil duhovne vaje za moše in fante od 15. do 18. maja. Udeležilo se jih je 25 moških in fantov, večji del izobražencev. Koncem poletja bo Prevzvišeni imel še ene duhovne vaje za moše in fante in ene za žene in dekleta.

Marsikdo še ne ve...

...da čebela ob vsakem poletu iz čebelnjaka nabira med samo iz ene vrste cvetlic. Nikdar ne meša več vrst cvetličnega medu hkrati.

...da je največja danes živeča žival kit, ki meri do 36 metrov v dolžino in tehta do 150 ton.

...da so imeli prvo javno bolnišnico na svetu v Rimu in sicer ok. l. 400 po Kristusu.

...da se človeško lasišče popolnoma obnovi v mrzlih mesecih v 132 dneh, v toplih mesecih pa v 116 dneh.

...da imajo od vseh človeških ras Kitajci največje možgane: s povprečno težo 1425 gramov.

...da Zemlja preteče v eni minuti 1500 km dolgo pot na svojem večnem kroženju okoli sonca.

OBVESTILA

Tretji diskusijski večer bo 27. junija t. l. ob 19. uri na Granaderos 61 (višina Rivadavia 6600). Predavata gg. dr. Ignacij Lenčec o obrestih in dr. A. Šimenc o pravnih predpisih v Argentini za gospodarsko osamosvojitev.

Drugi socialni dan se bo vršil v nedeljo, 28. junija dopoldne v cerkveni dvorani v Ciudadeli. Začetek točno ob 8. uri zjutraj s sv. mašo, ki bo v zborovalni dvorani. Nato zborovanje, na katerem bodo govorili o naši gospodarski osamosvojitvi gg. prof. dr. Ivan Ahčin, Jože Mavrič, st. Maks Jan, Božo Fink,

6

pesov na mesec plačujemo za naše osrednje društvo in podporni sklad. Ko smo prišli v to deželo praznih žepov, brez vsega, smo žrtvovali za naše družbene potrebe 1/25 mesečnih dohodkov. Danes znaša članarina 1/100 plače ali pa še manj. Kljub temu nekateri ne plačujejo v redu članarina.

Ali je naše društvo za nas vse danes manj potrebno? Lahko trdimo, da z vsakim letom bolj! Naj le vsak dobro premisli, pa nam bo dal prav.

Zakaj torej ne bi mogli pričeti v redu plačevati še vsi tisti, ki do danes še niso?

Av gust Horvat in Rudolf Smersu. Za ključek je predviden ob 12.30 uri.

V nedeljo, 21. t. m. bo ob pol deveti uri v San Justo sv. maša za vse slovenske žrtve druge svetovne vojne, takoj nato pa krajevna spominska proslava teh žrtev v cerkveni dvorani.

V soboto 20. junija ob 6-ih zvečer bo sestanek vseh članov Mladinskega doma. Na sporedu je v prvem delu debata o delu in disciplini v organizaciji, v drugem pa predvajanje najnovejših zvočnih kulturnih filmov iz Severne Amerike. Sestanek je za vse člane obvezen.

V soboto 13. junija se je odigrala zanimiva tekma v odbojki med Mladinskim domom in Slovenskimi fanti iz San Martina. Rezultat: 2:1 za Mladinski dom. Enako se je odigralo več partij namiznega tenisa v klubskih prostorih M. doma med zgoraj imenovanimi moštvo in z rezultatom 5:1 za Mladinski dom. V nedeljo 14. junija ob 11 pa je Mladinski dom odigral nogometno tekmo s pr-

Sodnijske zadeve: dovoljenje za potni list (pasaporte no argentino), nadomestilo legal. rojstnega lista za državljanstvo, poprava imena in ostalih osebnih podatkov, razporeke, dediščine, dovoljenje za poroko mladolletnih (brez staršev), ločenih in vdovcev (vdov).

Legalizirani dokumenti iz Jugoslavije in drugih držav.

Uradno prevajanje dokumentov iz vseh jezikov.

Garantna pisma za vpoklic sorodnikov iz Jugoslavije.

Voznje (pasajes).
Sestavljanje prošenj in splošne informacije o izseljevanju in o osebnih dokumentih.
Simón RAJER
Monteverde 3545 Dto. 1 Olivos (Maipú 3400) Est. B. Mitre (zvečer po 20. uri). Vsako prvo in tretjo nedeljo v mesecih na Belgrano (po sv. maši). — T. E. 741 (Olivos) 1304 (ob delavnikih od 21—22 ure)

Imprenta, Dorrego 1102. T. E. 54-4644. Bs. Aires

†
Dne 5. maja 1953 so mirno v Gospodu zaspali v 87. letu starosti naš predobri ata
gospod JOŽE KROŠELJ
Pokopali so jih dne 7. maja 1953 na farnem pokopališču v Kapelah pri Brežicah.
Joško, France z družinami ter Andrej sinovi
Buenos Aires, 16. junija 1953.

vim moštvom od Exploradores de Don Bosco iz San Isidra, ki so ta dan gostovali v zavodu. Moštvo Mladinskega doma je izšlo iz tekme kot zmagovalec z 2.0.
Fantje! V nedeljo, 21. junija ob 16. uri bo na Pristavi v Moronu naš redni članski sestanek, na katerem bo predaval g. Pavle Masič. Iskreno vabljeni!
Odbor SFZ.

POIZVEDBA
Kdor bi kaj vedel, kje biva novonaseljenec Anton Taler, doma od sv. Ane

RESTAVRACIJA - BAR
LJUBLJANA
Avda. del Trabajo 5986 — Capital
Izvrstna domača hrana. Dobra pijača. Po želji vse slovenske kuharske specialitete. Za zaključene družbe na razpolago posebna seba, ki je pripravna tudi za razne seje in sestanke.
Vsem rojakom se priporočata
G O D E C - Š E R J A K

nad Tržičem, ki je prišel s svojo družino iz Avstrije v Argentino, ga nujno prosim, da sporoči čimprej na naslov, dr. Filip Zakelj, Rivadavia 234, Adrogüe, FCNGR, Prov. Bs. As. ali pa na uredništvo Svobodne Slovenije, Victor Martin 50. Bs. As.

Jože Rus
stavbni tehnik
NACRTI — ZIDAVA — NASVETI
CALLE MOLINA 1114
LINIERS CAPITAL

JAVNI NOTAR
Francisco Raul Cascante
Escribano Público
Uruguay 387
T. E. 38-0122 Buenos Aires

"CASA BOYU" - urarna in zlatarna
OLAZABAL 2336
pol kvadre od Cabilda 2300

NAKIT IN URE SVETOVNIH ZNAMK
BUDILKE
PREDELAVA IN POPRAVILA ZLATNINE IN UR — točno in hitro.
(Naše stranke se lahko zglase pri nas tudi ob sobotah dopoldne in sicer v našem stanovanju, ki je v I. nadstropju v isti hiši Olazabal 2338, dto. 5)

"TRANSITO"
Encomiendas Internacionales
Prvovrstno blago — zjamčena dostava
PAKET DOSPE V JUGOSLAVIJO V 6. ALI 8. TEDNIH

BUENOS AIRES	CANGALLO 439 - oficina 602 - VI.
No. 2 ..... \$ 70.— 4,5 kg riža	No. 11 ..... \$ 120.— 6 mesnih konserv 1,5 kg prekažene slanine
No. 3 ..... \$ 70.— 4,5 kg sladkorja	No. 18 ..... \$ 120.— 4,5 kg sladkorja 4,5 kg riža
No. 6 ..... \$ 180.— 2 kg surove kave 2,5 kg sladkorja	No. 20 ..... \$ 120.— 9 kg sladkorja
	No. 35 ..... \$ 135.— 0,5 kg surove kave 8,5 kg sladkorja

Naročniki, ki naročajo pakete po pošti, naj plačajo po Giro-postal

Najvišji vrh sveta premagan

Čomolungma mu pravijo Tibetanci in tisti Indijci, ki se lahko vsak dan ozirajo v njegov bleščeci se vrh. Njim je "boginja — mati gora". Stari Sloveni bi mu rekli ošak med gorami, Angleži pa so ga krstili Mount Everest in s tem počastili spomin tehničnega častnika, ki je pred dobrimi sto leti skozi dvajset let vodil triangulacijsko izmero indijskega ozemlja. Kot Mount Everest je prišel v vse zemljevide in učbenike na svetu in kot Mount Everest je postal sen vseh slavni in najbolj sposobnih gornikov.

V silni himalajski verigi vršacev ni edini, ki presega 8000 m, vendar je najvišji med njimi in z 8840 m drži svetovni rekord. Vsaj držal ga je in šele najnovejša merjenja mu rekord osporavajo, češ da je nek drug vršac v himalajskem pogorju v šiji od njega. Ker je znanstveno ugotovljeno, da se himalajska veriga še polagoma dviga in raste, bo itak težko do metra natančno ugotoviti resnico. Pa naj bo tako ali drugače: bil je, je in ostal bo simbol najvišjega in najbolj naskakovane vrha. Branil se je pol stoletja in pometal s svojih zaledenih pobočij z viharji in plazovi na desetine naskakovalcev v belo smrt. Angleške, amerikanske, danske, francoske, indijske, japonske, nemške, norveške, ruske in švicarske ekspedicije so ga naskakovale — vse je odbil. Kaj jih je gnalo v ta boj? Želja za dosego rekorda? Tudi, še bolj pa vprašanje, ali bo človek sploh zmogen stopiti očaku na njegovo teme.

V tej borbi človeka z višino je vedno bolj prevladovalo med izkušenimi gorniki najvišjih vršacev mnenje, da očaka človek sam ne bo mogel premagati. Premagati ga bo kvečjemu mogel s pomočjo tehnike. Razen, če ga že ni pre-

magal. Je namreč nepojasnjeno vprašanje v zgodovini naskokov, če leta 1924 vendar ni stopil na vrh Mount Everesta človek brez posebnih tehničnih pripomočkov. Bila sta dva, ki sta v tem primeru plačala svojo zmago z življenjem. Anglež George Leigh-Mallory, profesor v Cambridge-u, se je na prvi ekspediciji leta 1921 približal vrhu na 1800 m. Na drugem pohodu l. 1922 je izsilil več in mu je manjkalo do vrha 655 m, pa je sprožil monsum plaz in odnesel v smrt kar sedem nosačev in prav čudo je, da je Mallory tedaj ostal živ. Tretjič ga je naskočil leta 1924. Bil je gotovo najbolj izkušen med vsemi, ki so kdaj koli poskušali doseči najvišji vrh. To pot je izvedel tudi zadnji naskok na vrh v spremstvu tovariša Irvina. Zadnji človek, ki ju je tedaj videl — bilo je 8. junija — je stal v višini 8000 m na pečini. Vrh je zakrivala meglena koprna. Za nekaj trenutkov pa se je raztrgala in tedaj je videl opazovalec dve majceni postavi kakih 250 m pod vrhom. Šla sta proti vrhu... Nov oblak je zakril pogled in opazovalec je zaman čakal na povratek tovarišev. Kaj se je zgodilo, se da le domnevati. Švicarska ekspedicija l. 1933 je našla pod vrhom samo dva cepina. Maloryjev in Irvinov. Zdi se, da je nesreča doletela oba šele tedaj ko sta se vračala z vrha. Toda dokaza za to ni, razen če nista na vrhu pustila neodvumljivih znamenj.

Vrh sam je namreč rumenkasto rdeča čer, spihana in izbrušana od silnih viharjev, ki tulijo z blazno hitrostjo očaku okrog glave. S sneženo odejo se je zavaroval nekoliko niže in tam grozi z neprestanimi plazovi. Še niže se odel v leden oklep in podedenele stene, ki nato prehajajo v velikanske ledenike. Ti se končavajo v džungli, prav tako ne-

varni in za človeka naporni. Vse te težave še stopnjuje silni mraz in grožnja monsumskih viharjev, medtem ko v višinah okrog 8000 m človek zaradi redkega zraka in pomanjkanja kisika v njem ni več sposoben za trezno mišljenje in si želi samo še počitka — spanja.

Zato je angleška ekspedicija, ki je letos naskočila očaka, nastopila s tako tehnično opremo kot doslej še nobena. Po dolgem preizkušanju je bila izdelana dihalna naprava, s pomočjo katere je v veliki višini plezalec lahko vdihaval kisik iz posebne zaloge, ki jo je nosil s seboj. Ni tehtala več kot dober kilogram! Plazovi so doslej zahtevali na Mount Everestu največ smrtnih žrtev. Zato so šli nadjne z orožjem. Uporabili so nekakšen minometalec, s katerim so streljali v strma snežna pobočja, čez katere je vodila smer proti vrhu. Izstrelki so pretresli s svojimi eksplozivnimi sneg. Zato so se povsod, kjer je bilo le količjak plazovito snežišče, sprožili plazovi, preden so plezalci prišli do njega in preden so ga prečkali. Vse to in še nepretrganih 14 dni lepega vremena in končno delež sreče je prinesel človeku zmago.

Ekspedicijo je vodil angleški polkovnik Hunt, ostali člani pa so bili Edward Hillary, 38 letni čebelar in odličen planinec iz Nove Zelandije, Indijec Tensing Butia, prav tako star 38 let; dalje 29 letni Tom Bourdillon, znanstvenik in raketni specialist, ki je pomagal zgraditi napravo za vdihavanje kisika; 34 letni dr. Karel Evans iz Liverpoola; 40 letni Alfred Gregory, ravnatelj potovalne agencije; 28 letni učitelj in plezalec G. Lowe iz Nove Zelandije, strokovnjak za bivakiranje v gorah; 35 letni učitelj, plezalec in planinski pisatelj Wilfred Noyce; 42 letni fiziolog dr. L. G. C. Pugh, zdravstveni izvedenec za velike višine; 35 letni fotograf T. R. Stobart, ki je že spremljal 2 ekspediciji na Antarktido; 28 letni zdravnik dr. Mihael

Ward; 28 letni M. H. Westmacott, član preizkuševalne postaje v Rothamstedu; major C. G. Wylie kot poznavalec himalajskih narečij, ki je bil hkrati tudi organizacijski tajnik ekspedicije.

Te člane je spremljalo še lepo število nosačev, šerpa jim pravijo tamkaj. So to gorjanci, ki žive na himalajskih pobočjih in ki so skromni, vztrajni in pogumni, čeprav vedo, da je že toliko njihovih tovarišev na podobnih pohodih vzela bela smrt. Najete nosače se plačevali vsak dan sproti, vsak je dobil po 30 rupij. Najeli so jih v zadnjem naselju na himalajskem pobočju, v Namče Bazarju. Ker zaradi rdeče zasedbe v Tibetu ni bilo mogoče dobiti dovoljenja za prehod čez tibetansko ozemlje, po katerem vodi običajna smer proti vrhu, je Hillary odkril na doslej neprehodnem južnem pobočju novo smer, po kateri je nameravala ekspedicija poskusiti srečo. Ekspedicija je odrinila 10. marca v dveh skupinah iz Katmanduja, zadnje večje civilizirane naselbine in prispela 25. marca v Namče Bazar, potem ko je prevozila in prehodila okrog 260 km. V Namče Bazarju so se mudili člani dalj časa ter trenirali. Na to so odrinili za 30 km naprej na ledenik Kumbu, na katerem so v višini 6000 m postavili taborišče št. 1. Taborišče št. 2. je bilo postavljeno nato na vrhnjem koncu ledenika, št. 3. pa tik pod zaledenelo steno nad ledenikom. Ker je bilo to mesto dokaj nevarno, so hitro postavili taborišče 4. nekoliko naprej in višje na zahodnem pobočju v višini 7400 m. Št. 5. je služilo kot skladišče živil in drugih potrebščin, medtem ko je bilo taborišče 6. še 1300 m oddaljeno od vrha. Št. 7. je bila zadnja večja postojanka, dočim so št. 8., kakih 500 m pod vrhom, uredili kot zasilen bivak za tista dva, ki bosta naskočila vrh. V višinah nad 6000 m so člani že uporabljali dihalne naprave s kisikom.

V pičlih 14 dnevih, ko so se vzpenjali orjaku na vrh, so imeli ves čas lepo vreme. V tistih višinah je vladala povprečna temperatura —50 stopinj, le dvakrat se je nekoliko bolj ogrelo in so namerili le —32 in drugič —34 stopinj. Člani in nosači niso nosili le naočnikov proti snežni slepoti, ampak tudi maske čez ves obraz. Varovale so jih pred ledenimi kristalčki, ki jih je veter gnal po zraku. Tudi veter ni bil prehud, največkrat je vlek s hitrostjo 50 km na uro, kar bi odgovarjalo pišu, ki ga doživimo, če se vozimo v srednje hitrem in odprtem avtu. Dvakrat pa je potegnilo huje, kar z 90 km na uro, kar je že silen vihar. Iz posameznih taborišč so sporočali člani lahko s prenosnimi in lahкими kratkovalovnimi radijskimi postajami novice taborišču št. 1. Na žalost tam niso mogli postaviti močnejše radijske postaje, zato so morali nosači kot tekači z naročili peš do izhodišča v Katmandu.

Tako je prišel 29. maj. Ta dan sta se odpravila Novozelanec Hillary in Indijec Butia na vrh. Zadnjih 500 m sta hodila šest ur. Ko sta prišla na vrh, sta zasadila zastavo Združenih narodov, novozelandsko, indijsko in angleško zastavo ter fotografirala panoramo. Fotografirala sta tudi drug drugega za spomin.

Še polnih pet dni je bilo ugodno vreme, tako da je ekspedicija lahko v redu sestopila z višjih taborišč, ne da bi se zgodila kakva nesreča. Vodja ekspedicije je brzojavil zmago londonskemu "Times"-u, odkoder so novice sporočili takoj angleški kraljici kot najlepši dar ob kronanju. Indijska vlada pa je svojemu gorniku, ki je z Novozelancem premagal očaka, priznala dosmrtno plačo. Toliko dosesanja poročila.

Človekova noga je stopila na najvišji vrh sveta. Volja, sposobnost in tehnika so prisilile očaka, da je klonil glavo. Mrtvi, ki spe v ledu in snegu na njegovih pobočjih, niso zaman padli v tej borbi. Njihov sen se je sedaj izpolnil. Človek — in prav to je tako človeško — ni odnehal.